

Advies

**Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
10 februari 2022**

Advies over het Vlaams eenzaamheidsplan 2021-2024

Context

In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 werd de strijd tegen eenzaamheid als belangrijk punt op de beleidsagenda vermeld. Dit aandachtspunt kreeg verdere vertaling in de Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van minister Beke, waarin gekozen werd voor een horizontaal eenzaamheidsplan. Eind 2020 werd, na dialoog met de verschillende beleidsdomeinen en stakeholders, het eerste Vlaams eenzaamheidsplan gepubliceerd.

Omdat er geen pasklaar en allesomvattende oplossing is in de strijd tegen eenzaamheid, worden ook andere ministers geëngageerd om vanuit hun bevoegdheid de nodige initiatieven te nemen. Het Vlaams eenzaamheidsplan bevat 3 speerpunten: (1) het verhogen van het bewustzijn rond eenzaamheid, (2) investeren in zorgzame buurten en (3) het delen van goede praktijken.

De coronapandemie heeft ontegensprekelijk een invloed op eenzaamheid. Uit de zesde COVID-19-gezondheidsenquête van Sciensano¹ blijkt bijvoorbeeld dat bijna 1 op de 3 personen zich erg eenzaam voelt. De leeftijdscategorie 30-49- en 50-64-jarigen geven het vaakst aan een verstoord sociaal leven te hebben, met respectievelijk 69% en 65% van hen die ontevreden zijn over hun sociale contacten.

Advies

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk kreeg op 16 december toelichting bij de inhoud van het eenzaamheidsplan en schuift graag nog enkele aandachtspunten naar voor.

De oplossingen die in het actieplan worden voorgesteld, zetten vooral in op het verruimen van het sociaal netwerk van mensen. De sectorraad wil er op wijzen dat eenzaamheid – naast sociaal isolement - ook te maken heeft met psychisch welzijn. Op beide fronten kan en moet preventief worden gewerkt. De sectorraad wil inleidend extra belichten dat preventief werken in belangrijke mate terug te vinden is in onze sectoren (sociaal-cultureel werk, amateurkunsten en jeugdwerk). Naast professionele medewerkers zetten duizenden vrijwilligers zich dagelijks in om verbinding tussen mensen en tussen mensen en de samenleving te bevorderen. Volgens de sectorraad één van de belangrijkste beginselen om éénzaamheid in welke betekenis dan ook tegen te gaan. Dit inzicht wordt in het plan te weinig belicht.

---

¹ Sciensano: <https://www.sciensano.be/nl/biblio/zesde-covid-19-gezondheidsenquête-eerste-resultaten>

Erkenning van bestaande initiatieven

Vlaanderen kent een rijk verenigingsleven waarin zowel geëngageerde vrijwilligers als professionals zich inzetten om een brede waaier aan activiteiten voor een diversiteit aan doelgroepen aan te bieden. Deze verenigingen zijn tussen de regels door wel terug in het plan terug te vinden, maar ze krijgen volgens de sectorraad te weinig concrete aandacht. Daardoor lijkt het plan eerder in te zetten op nieuwe initiatieven, die los van het bestaande werkveld ontstaan.

De regie voor zorgzame buurten wordt in handen gegeven van de lokale besturen, die op hun manier professionals en vrijwilligers inzetten. De sectorraad wil zich behoeden voor een louter instrumentele benadering van vrijwilligers (louter taakuitvoering), en vraagt om de bestaande lokale praktijken met vrijwilligers binnen onze sectoren (sociaal-cultureel werk, amateurkunsten en jeugdwerk) te erkennen en te valoriseren. Lokale besturen moeten primair aandacht hebben voor de toeleiding van niet bereikte doelgroepen en kunnen het gesprek hierover aangaan met het sociaal-cultureel werk, amateurkunsten en jeugdwerk. Organisaties binnen deze sectoren zien het als hun opdracht om steeds meer mensen mee te nemen in hun initiatieven die gericht zijn op samen brengen van mensen, ze in hun kracht zetten om hun plaats in de samenleving in te nemen.

Om dit plan te kunnen realiseren, zijn sterke coalities nodig tussen lokale besturen en middenveld. In het actieplan wordt éézijdig gefocust op professionele voorzieningen (lokale besturen, welzijns- en zorgorganisaties,...). Het is opvallend dat veel acties in die richting gaan. Op lokaal niveau gaat immers ook over verenigingen waar vrijwilligers actief zijn en die hun vaardigheden dagdagelijks inzetten om activiteiten te organiseren die sociale cohesie en welbevinden bevorderen. De sectorraad vraagt om in actieplannen als deze ook het middenveld en vrijwilligers een duidelijke plaats te geven.

Rol van het Departement CJM

De sectorraad ziet de rol van het Departement CJM terugkomen in concrete acties (vb. initiatieven omtrent het thema e-inclusie, de projectoproep “Verbindingsambassadeurs voor het jeugdwerk”, enz.), maar in de globale benadering van het begrip eenzaamheid en hoe daar antwoorden op kunnen worden gevonden, lijken onze sectoren ondervertegenwoordigd. De sectorraad vraagt zich af of de sectoren die door CJM vertegenwoordigd worden, betrokken werden bij aanvang van het verhaal. Enkel op die manier kan de rol van onze sectoren voldoende weerspiegeld worden in het actieplan.

Om de focus voldoende breed te houden bij de opbouw én uitvoering van het actieplan, vraagt de sectorraad om onze sectoren als bondgenoot te zien.

De sectorraad gelooft in het dynamisch karakter van het plan, en hoopt dat er vanuit de eigen beleidsdomeinen nog concretere aanknopingspunten worden toegevoegd. De sectorraad vraagt zich bijvoorbeeld af wat de specifieke rol is van het Departement CJM in de wervende campagne rond eenzaamheid en de extra inzet op zorgzame buurten?

Ook netwerking is volgens de sectorraad essentieel. Actoren die werken rond aspecten van eenzaamheid, moeten in beeld worden gebracht. Ook hierin ziet de sectorraad een belangrijke rol voor het Departement CJM; het in beeld brengen van good practices en het aanmoedigen van netwerking is volgens de sectorraad een belangrijke sleutel in de strijd tegen eenzaamheid.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris